

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22.11.1993, sp. zn. 15 Cm 11/93, ECLI:CZ:KSHK:1993:15.CM.11.1993.1

Číslo: 41/1995

Právní věta: Určení prvních jednatelů (§ 110 odst. 1 písm. e/ obch. zák.) obchodní společnosti patří mezi podstatné části společenské smlouvy. Má-li dojít ke snížení počtu těchto jednatelů, jejichž počet byl uveden ve společenské smlouvě, může se tak stát pouze změnou společenské smlouvy. Pokud společenská smlouva nebo zákon svěřují valné hromadě rozhodování o změnách společenské smlouvy, může se tak stát způsobem uvedeným v ustanovení § 127 odst. 4 obch. zák.

Soud: Krajský soud v Hradci Králové

Datum rozhodnutí: 22.11.1993

Spisová značka: 15 Cm 11/93

Číslo rozhodnutí: 41

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Jednatel, Řízení před soudem, Smlouvy společenské

Předpisy: 513/1991 Sb. § 110 odst. 1 písm. e)
§ 127 odst. 4

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 41/1995 sb. rozh.

Určení prvních jednatelů (§ 110 odst. 1 písm. e/ obch. zák.) obchodní společnosti patří mezi podstatné části společenské smlouvy.

Má-li dojít ke snížení počtu těchto jednatelů, jejichž počet byl uveden ve společenské smlouvě, může se tak stát pouze změnou společenské smlouvy.

Pokud společenská smlouva nebo zákon svěřují valné hromadě rozhodování o změnách společenské smlouvy, může se tak stát způsobem uvedeným v ustanovení § 127 odst. 4 obch. zák.

(Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové z 22.11.1993,15 Cm 11/93)

Žalobce se žalobou domáhal, aby soud rozsudkem určil neplatnost usnesení valné hromady žalované společnosti s ručením omezeným ze dne 14.12. 1992 s tím, že toto usnesení bylo přijato v rozporu se společenskou smlouvou společnosti a byla porušena práva žalobce, neboť mu v rozporu se společenskou smlouvou bylo odňato postavení statutárního orgánu společnosti se samostatným

právem zastupovat společnost.

Žalovaná společnost s ručením omezeným navrhla zamítnout žalobu v celém rozsahu s tím, že výsledek hlasování valné hromady byl v souladu se zákonem i se společenskou smlouvou a oprávněně byl prostou většinou hlasů odvolán žalobce z funkce statutárního orgánu společnosti. Poukázala na to, že společenská smlouva žádný jiný způsob pro ustavení orgánu společnosti neobsahuje a nečiní tak ani žádný právní předpis.

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem určil, že usnesení valné hromady žalované společnosti ze 14. 12. 1992, je neplatné, pokud je jím určeno, že jediným jednatelem společnosti a statutárním zástupcem společnosti je E. J.

Z odůvodnění:

Žalovaná společnost byla založena společenskou smlouvou, uzavřenou 27. 3. 1991 dvěma společníky, a to E. J. a žalobcem, přičemž společníci vložili do společnosti - E. J. 60 000 Kč a žalobce 40 000 Kč tak, aby kmenové jmění společnosti činilo 100 000 Kč. Společníci ve smlouvě zároveň ujednali, že E. J. a žalobce jsou určeni jako - „statutární zástupci“ se samostatným právem zastupování společnosti. Společnost vznikla zápisem v podnikovém rejstříku ke dni 27. 3. 1991 pod č. Sro, vložka č. 296. Žalobce na svoji adresu s datem 23. 11. 1992 obdržel pozvánku na valnou hromadu společnosti na den 14. 12. 1992 s programem I/ změna společenské smlouvy podle obchodního zákoníku, II/různé, podepsanou E. J. V ohlášený den se konala valná hromada žalované společnosti za účasti obou společníků a dalších osob a z této valné hromady byl pořízen zápis o třech bodech a dodatek k zápisu. Obsahem prvního bodu jednání valné hromady byl návrh změny společenské smlouvy spočívající v doplnění o sestavení rezervního fondu ve výši 5 % základního jmění tak, aby společenská smlouva byla v souladu s obchodním zákoníkem. Oba společníci s touto změnou vyslovili souhlas. Obsahem druhého bodu byl návrh na „určení jednatele“, kterým byl navržen jako jediný statutární zástupce společnosti E. J. Další text tohoto bodu mimo první věty zní: Ing. M. F. nesouhlasí s tímto návrhem, připomíná, že podle společenské smlouvy ze 27. 3. 1991, v části „orgány společnosti“, je pojmem obchodní vedoucí myšlena osoba, označená později obchodním zákoníkem jako jednatel. E. J. trvá na tom, že tímto pojmem byly označeny osoby, které eventuálně měly vykonávat působnost např. vedoucích obchodních středisek. Ing. M. F. trvá na uznání práva odděleného samostatného zastupování společnosti. Poměr hlasů - 60 hlasů pro určení společníka E. J. jako jediného jednatele - statutárního zástupce, 40 hlasů proti. Podle ustanovení § 125 odst. 1 písm. f) a § 127 odst. 2, 3 a 4 obch. zák. bylo rozhodnuto prostou většinou hlasů tak, že jednatelem, statutárním zástupcem žalované společnosti s r. o. byl určen E. J. Obsahem třetího bodu valné hromady podle zápisu bylo projednání otázek úvěrů a dalšího zastupování společnosti ve vztahu k obchodní bance. Obsahem dodatku k zápisu je seznam převzatých faktur a dokladů od Ing. M. F.

Žaloba žalobce směřuje proti druhému bodu usnesení valné hromady, tj. proti tomu, že jednatelem, statutárním zástupcem žalované obchodní společnosti byl určen E. J.

Žalobce vychází v žalobě z právního názoru, že pokud společenská smlouva, uzavřená před 1. 1. 1992, nebyla změněna podle ustanovení § 764 obch. zák., což bylo třeba učinit s ohledem na ustanovení § 141 obch. zák., pak platí stále ve znění, jak byla učiněna podle dříve platného hospodářského zákoníku (zákona č. 109/1964 Sb.). Změna společenské smlouvy pak měla spočívat v tom, že oba společníci jsou dvěma samostatnými jednatelem a pak teprve by mohl být odvolán druhý jednatel. Pokud se tak nestalo, nemohl ani většinový stav hlasování rozhodnout o odvolání žalobce jako „statutárního zástupce“ a snížit počet jednajících osob, a pokud tak přesto usnesení valné hromady učinilo, je v této části neplatné. Žalovaný naopak vychází z názoru, že v rámci působnosti valné hromady podle ustanovení § 125 odst. 1 obch. zák. šlo o případ rozhodnutí uvažovaného pod písm. f), tj. jmenování, odvolání a odměňování jednatelů, a s ohledem na ustanovení § 127 obch. zák.

při hlasování podle druhého odstavce téhož ustanovení stačila k rozhodnutí o této věci dosažená alespoň prostá většina hlasů přítomných společníků podle třetího odstavce citovaného ustanovení.

Společenská smlouva, kterou dva společníci, tj. žalobce a E. J. společnost založili, byla uzavřena v době účinnosti předchozí právní úpravy, tj. hospodářského zákoníku (zákona č. 109/1964 Sb.). Nepochybně je tedy zapotřebí posuzovat ujednání této smlouvy ve smyslu ustanovení § 764 obch. zák., a to zejména jeho druhého odstavce. Obecně vzato jeví se zde tři případy, s nimiž je zapotřebí počítat pro další existenci každé společnosti. První případ se týká ustanovení společenské smlouvy, která ze zákona, a to okamžikem nabytí jeho účinnosti, pozbyla závaznosti pro rozpor s donucujícími ustanoveními obchodního zákoníku; o takový případ v této věci nejde. Pak přicházejí v úvahu ty případy ujednání, které společníci nebo společnost musí do smlouvy, popřípadě do stanov doplnit, aby dostáli požadavkům obchodního zákoníku. Pokud tedy společenská smlouva společnosti neobsahovala ujednání o vytvoření rezervního fondu, které pro společnosti s ručením omezeným zákon povinně ukládá, museli společníci společenskou smlouvu o toto ujednání doplnit. Posléze zbývá třetí okruh případů, které se týkají důsledků vstupujících do společenských vztahů přímo z příslušných ustanovení zákona, a to jak kogentních, tak dispozitivních. V projednávaném sporu např. jde o přímou aplikaci ustanovení § 125 - § 132 obch. zák. o valné hromadě, která společnost použila spontánně, aniž by považovala za nutné a potřebné zapracovat jakákoliv ujednání o činnosti valné hromady do společenské smlouvy s ohledem na ustanovení § 764 obch. zák. Takový postup je zcela správný a v souladu se zákonem a nelze mu ničeho vytknout.

Ustanovení o společnosti s ručením omezeným, zařazené v druhé části obchodního zákoníku, však v dílu IV., oddílu 3, obsahuje úpravu všech orgánů společnosti s ručením omezeným, a to nejen valné hromady, ale i jednatelů a dozorčí rady. Porovnáme-li ustanovení o valné hromadě s ustanoveními obchodního zákoníku o dozorčí radě (§ 137 - § 140 obch. zák.), zjistíme, že na rozdíl od valné hromady není dozorčí rada obligatorním orgánem společnosti a pro její zřízení je nutné výslovné ujednání ve společenské smlouvě. Z tohoto srovnání a uvedených příkladů pak vyplyne, že třetí orgán, tj. jednatel nebo jednatelé mají z hlediska zákonné úpravy rovněž postavení obligatorního orgánu společnosti jako valná hromada. Z toho, s ohledem na výše uvedené, zejména na to, co bylo řečeno o valné hromadě, vyplývá, že u společností s ručením omezeným, založených podle předchozí právní úpravy, staly se ty osoby, které byly za společnosti oprávněny jednat (ať už pod jakýmkoli názvem nebo označením) dnem 1. 1. 1992, tj. od účinnosti obchodního zákoníku, jednání společnosti. Samozřejmě, že šlo o jednací oprávnění v rozsahu ve smyslu ustanovení § 24f odst. 1 a 2 zákona č. 109/1964 Sb., nikoli o zastoupení. Soud dovedl tento závěr i s ohledem na poslední větu ustanovení § 764 odst. 2 obch. zák., neboť se domnívá, že neprovedení změn a úprav společenské smlouvy spočívajících v terminologickém přizpůsobení současné právní úpravě, např. kmenové jmění - základní jmění, shromáždění společníků - valná hromada, statutární orgán - jednatel nemůže být samo o sobě důvodem pro zrušení společnosti a nařízení její likvidace.

Pokud tedy ve společenské smlouvě žalované společnosti byla oběma společníkům svěřena neomezená pravomoc jednat za společnost a byli pro ten účel nazváni „statutárními zástupci“, což nebyl termín odpovídající ani tehdy platné zákonné úpravě, staly se tyto osoby účinností obchodního zákoníku jednání žalované společnosti, a to vzhledem k obsahu svého jednacího oprávnění.

Důvodem, pro nějž soud žalobě vyhověl a určil, že usnesení valné hromady konané 14. 12. 1992 je neplatné, je ustanovení § 110 obch. zák. ve vztahu k ustanovením § 125 a § 127 téhož zákona, neboť podle citovaných ustanovení patří určení prvních jednatelů společnosti mezi podstatné části společenské smlouvy, tzn., že smlouva musí určit počet a jména prvních jednatelů společnosti a způsob jejich jednání. Má-li tedy dojít posléze ke snížení počtu jednatelů, jejichž počet byl uveden ve společenské smlouvě, může se tak stát pouze změnou společenské smlouvy. Měnit společenskou smlouvu patří do kompetence valné hromady podle ustanovení § 125 odst. 1 písm. d) obch. zák. a může se tak stát jen způsobem upraveným v § 127 obch. zák., tj. hlasováním podle odstavce 4 téhož

zákona. Postupovala-li valná hromada žalované společnosti jinak, tedy rozhodovala o věci uvedené v ustanovení § 125 odst. 1 písm. f) obch. zák. způsobem podle ustanovení § 127 odst. 3 obch. zák., pak si počínala nesprávně, v rozporu s právním předpisem a společenskou smlouvou. Žalobce tedy měl důvod domáhat se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady podle ustanovení § 131 odst. 1 obch. zák. a jeho právní zájem na věci je nepochybný a naléhavý.

Proto soud žalobě vyhověl v celém rozsahu; při formulaci výroku rozhodnutí však přihlédl k textu napadeného bodu usnesení a k původnímu žalobnímu návrhu, takže použil ustanovení § 170 odst. 2 o. s. ř.

O náhradě nákladů soud rozhodl podle ustanovení § 142 a § 149 o. s. ř. a žalobci, který měl ve věci plný úspěch, přiznal proti žalované obchodní společnosti náhradu soudního poplatku a nákladů právního zastoupení včetně hotových výdajů; přiznal však pouze přepravné místní přepravou z P. do H. a zpět, nikoli uplatněnou náhradu za cestu osobním automobilem; přiznal také za právní zastoupení odměnu za úkony po 200 Kč a dvě paušální náhrady po 30 Kč.